PEAKONTROLÖRI OTSUS

Peakontrolöri 31. juuli 2001. a otsus nr 11-7/023

Majandusministeeriumi 2000. aasta majandustegevus

Oleme kontrollinud Majandusministeeriumi 31.12.2000 lõppenud majandusaasta kohta koostatud raamatupidamise aastaaruannet, mille koostamise eest vastutab Majandusministeeriumi juhtkond. Meie ülesanne on avaldada kontrollimise tulemustele tuginedes arvamust nimetatud raamatupidamise aastaaruande kohta.

Sooritasime auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimisstandarditega. Nimetatud standardid nõuavad, et audit planeeritaks ja sooritataks viisil, mis võimaldaks piisava kindlustundega otsustada, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisalda olulisi vigu ega ebatäpsusi. Auditi käigus oleme väljavõtteliselt kontrollinud tõendusmaterjale, millel põhinevad raamatupidamise aastaaruandes esitatud näitajad. Meie audit hõlmas ka raamatupidamise aastaaruande koostamisel kasutatud arvestuspõhimõtete ja juhtkonnapoolsete raamatupidamislike hinnangute kriitilist analüüsi. Arvame, et meie audit annab piisava aluse arvamuse avaldamiseks raamatupidamise aastaaruande kohta.

1. Kontrollisime kõikide Majandusministeeriumi bilansis arvel olevate äriühingute aktsiate kajastamist. Leiame, et ministeeriumi bilanss seisuga 31.12.2000 ei anna õiget ja õiglast ülevaadet riigi osalusega äriühingute aktsiate ja osade kohta. Justiitsministeeriumi registrikeskuse andmebaasi põhjal selgus, et mitmed bilansis kajastatud äriühingud on kas registrist välja kantud, nende vastu on algatatud pankrot või sundlõpetamine. Konservatiivsuse printsiibist lähtuvalt tuleks finantsinvesteeringuid bilansis hinnata kaalutletult. Oleme arvamusel, et investeeringud järgmiste ettevõtete aktsiatesse/osadesse kokku summas 65 193 222 krooni tuleks alla hinnata:

• OÜ Kuressaare Leib	likvideerimisel	3 400 000.-
• AS Estimpex	pankrotis	2 450 000.-
• RAS Kodu	likvideerimisel	570 000.-
• RAS Kreenholmi Manufaktuur	registrist kustutatud	49 794 000.-
• RAS Ehituskaubandus	likvideeritud	159 200.-
• RAS Projekteerimis- ja Tehnoloogiainstituut	likvideeritud	38 600.-
• RAS Eesti Autokaubandus	sundlikvideeritud	2 614 000.-
• RAS Järvakandi Tehased	pankrotis	3 400 000.-
• Koksohimmontaaz	osakud väärtusetud	3 047.-
• RE Eesti Kütus	sundlikvideeritud	2 464 375.-
• ETUI	likvideerimisel	300 000.-
	Kokku	**65 193 222.-**

2. Majandusministeerium vastutab ehitusregistri ja hooneregistri (alates 20.08.2000) töötlemise eest; mõlema registri volitatud töötlejaks on AS Andmevara. 2000. aastal on AS-ile Andmevara registrite pidamise, täiendamise ja arendamise eest makstud 4 387 439 krooni.

Majandusministeerium peaks koostöös AS-iga Andmevara välja selgitama, milline osa 2000. aastal ja varasemal perioodil makstud summadest on kulunud tarkvara arenduseks. Selles summas tuleks registrid immateriaalse põhivarana arvele võtta.

3. Kirjel "Nõuded töövõtjatele" on kajastatud ministeeriumi tehtud ettemaksed Moskva ja Brüsseli kaubandusesindajatele majanduskulude tasumiseks vastavalt 17 700 krooni ja 91 600 krooni. Ettemaksete tegelik jääk oli aasta lõpu seisuga inventeerimata. Seetõttu ei saa me anda hinnangut nende summade olemasolu ja põhjendatuse kohta.

4. Majandusministeeriumis on arvele võtmata neli sõiduautot Skoda Felicia, mis on praegu SA-le Regionaalsed Energiakeskused välja renditud. Need autod saadi PHARE projekti lõppedes ilma dokumentatsioonita ning neid ei võetud raamatupidamises arvele.

Meie arvates, välja arvatud punktides 1 – 4 kirjeldatud asjaolude võimalik mõju, on ülalmainitud raamatupidamise aastaaruanne seisuga 31.12.2000, mis näitab Majandusministeeriumi 2000. a tulemiks kahjumit 1 604 495 krooni ja bilansimahuks 31.12.2000 seisuga 7 009 105 082 krooni, koostatud olulises osas kooskõlas Eesti Vabariigi rahandusministri 30.11.2000 määrusega nr 100 "2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine".

Aruande kohta märkust tegemata juhime Majandusministeeriumi juhtkonna ja Rahandusministeeriumi tähelepanu järgnevatele asjaoludele:

- 2000. aasta jooksul likvideeriti Majandusministeeriumi haldusalas olnud Metroloogiakeskus, Turismiamet ja Standardiamet. Neist asutustest Majandusministeeriumile üle tulnud varade puhul ei lähtutud järjepidevuse ja võrreldavuse printsiibist[1] ega hinnatud neid ümber vastavalt ministeeriumi enda raamatupidamise sise-eeskirjadele, vaid näidati raamatupidamises nii, nagu haldusala asutused neid olid kajastanud.

- Riigieelarveliste asutuste raamatupidamist käsitlevad regulatsioonid on pikaajaliste finantsinvesteeringute arvestuslõigus ebapiisavad ning seetõttu ei pruugi raamatupidamisaruanne anda õiget ja usaldusväärset pilti sellest arvestuslõigust. Rahandusministri 30. novembri 2000. a määrusega nr 100[2] ei ole määratud, millises väärtuses tuleks kajastada pikaajalisi finantsinvesteeringuid. Majandusministeerium on seda teinud eelmiste aastate praktika järgi ehk kajastanud pikaajalise finantsinvesteeringuna soetatud äriühingute aktsiad bilansis nende nimiväärtuses. Head raamatupidamistava järgides tuleks aga pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastada, kasutades kapitaliosaluse meetodit.

Ettepanekud

Riigikontroll teeb Majandusministeeriumile järgnevad ettepanekud:

1. Korrigeerida 2001. a raamatupidamise aastaaruande bilansi algsaldosid lähtuvalt käesoleva otsuse punktides 1-3 toodud märkustest.

2. Võtta PHARE projektist saadud neli sõiduautot bilansis põhivaradena arvele lähtudes heast raamatupidamistavast[3] nullmaksumusega.

---

[1] Raamatupidamise seadus § 5 p 11
[2] 2000. a aastaaruande koostamine, esitamine ja kinnitamine § 20 lg 1
[3] Eesti Raamatupidamise Standard 11 "Valitsuselt saadud sihtfinantseerimise arvestus", punkt B5

3. Inventeerida ja hinnata ümber Metroloogiakeskuse, Turismiameti ja Standardiameti likvideerimisest saadud varad ning kajastada need bilansis vastavalt Majandusministeeriumi raamatupidamise sise-eeskirjadele.

Riigikontroll teeb Rahandusministeeriumile järgneva ettepaneku:

- Kehtestada pikaajaliste finantsinvesteeringute (sh tütar- ja sidusettevõtted) kajastamise kord, mis määratleks:

  - pikaajalise investeeringu soetusmaksumuse;

  - meetodid pikaajaliste investeeringute raamatupidamislikuks kajastamiseks näidates ära selle erijuhud (nt investeeringuobjekt on pankrotis, likvideerimisel, lõpetamisel, järgneval aruandeperioodil on kavas ettevõte müüa, on takistatud osalemine juhtimisel jne);

  - meetodite rakendusjuhised.

  Soovitame juhendite väljatöötamisel tugineda Raamatupidamise Toimkonna poolt koostatud juhendile ERS 8 "Kapitaliosaluse meetod" või Rahvusvahelise Raamatupidajate Föderatsiooni (*International Federation of Accountants - IFAC*) poolt väljatöötatud avalikule sektorile mõeldud rahvusvahelistele raamatupidamisstandarditele (*International Public Sector Accounting Standards – IPSAS*) IPSAS 6 ja IPSAS 7.

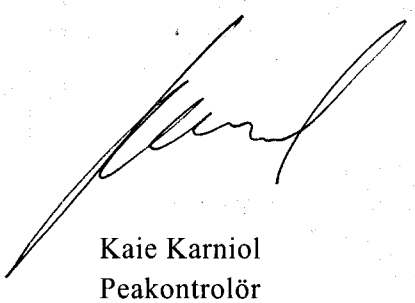

Kaie Karniol
Peakontrolör
Finantsauditi osakond